

Videncenter for
Svineproduktion

BEVAR FORSPRINGET

DE NYESTE RESULTATER OG ANBEFALINGER FRA VSP

BERETNING VED VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTIONS ÅRSMØDE

VED DIREKTØR NICOLAJ NØRGAARD

TIRSDAG DEN 25. OKTOBER 2011

Indholdsfortegnelse

Bevar forspringet	3
Antibiotikaforbruget	4
Resistensproblematikken	6
Sodødelighed	6
Mavesundhed	7
Navlebrok	8
Genomisk selektion	9
Pattegrisedødelighed	10
Danish Produktstandard	13
Løsgående diegivende søer	14
Velfærdsdebat	14
Nyt seminar	15
Foder	15
Udviklingssamarbejdet	16
2013 – velfærdskrav	16
Økologi	18
Hangrise	19
Miljøfremskridt	21
Punktudsugning	21
Lugtreduktion	22
Ens rammevilkår i EU	22
Forbud mod fuldspaltegulve (2015)	24
VSP's økonomi	24
Afslutning	26

Bevar forspringet

Først vil jeg også gerne sige rigtig hjertelig velkommen til kongres 2011 kongres for svineproducenter i verdensklasse. Temaet "Bevar forspringet" er valgt for at signalere til os selv og omverdenen, at vi både miljø-, sundheds- og produktivitmæssigt – faktisk er blandt de bedste i hele verden. Det skal vi være stolte af.

De økonomiske vismænd klandrer ofte industrien for lav produktivitet i disse år. Jeg må bare konstatere, at produktiviteten fortsat er kraftigt stigende i svineproduktionen. Fremgangen har været knap 3 grise pr. årssø og stigende tilvækst og faldende foderforbrug de seneste 5 år. Den flotte fremgang er langt fra tydelig nok på bundlinien, dertil har bytteforholdet de seneste år været alt for ringe, og der er bundet penge i halen på gennemsnitsgrisen.

Se mere om disse fakta i den omdelte pjece 'Produktionsøkonomi – Svin'.

Krisen kradser i Danmark. Vi må håbe danskerne og politikkerne i den forbindelse indser, at vi ikke kun kan leve af at servicere hinanden, og eksport er en afgørende parameter for at fastholde vores velfærdssamfund.

Svinesektoren er en unik dansk kompetenceklynge, der skaber eksport indtægter og produktionsarbejdspladser i Danmark. For hver 500 søer holder vi 16 i arbejde, og skatten af deres lønindkomst kan give løn til yderligere 7 sygeplejersker.

Det er afgørende, at dette er synligt for omverdenen – og især for den nye regering, som klart i sit regeringsgrundlag prioriterer arbejdspladser, miljø, økologi, men også vækst og eksport.

Når vi omtaler grøn vækst eller vækst i balance, skal vi være klare i mælet – klare i mælet om, at vækst også betyder flere grise i Danmark – uden vækst går den ikke. Kunsten er dog at sikre den nødvendige balance mellem konkurrencekraft og Danmark som foregangsland inden for både dyrevelfærd og miljøvenlig landbrugsproduktion.

Vores mål er at blive bedre til det, vi i forvejen er rigtig gode til – nemlig at passe og drive et balanceret svinelandbrug – at kunne have det som levebrød og hjemsted for familien.

Så kære politikere: Vi er klar til at bevare forspringet.

Men inden I finder på alt for meget nyt – så tag lige en dyb indånding og tænk lige hvordan og hvorledes. I må ikke knække halsen på os – og dermed sende danske arbejdspladser ud af landet i jeres iver for, at Danmark skal være frontløber i EU og resten af verden på både dyrevelfærds- og miljøområdet.

Med disse indledende ord vil jeg nu gå til den faglige beretning.

Antibiotikaforbruget

22 % er antibiotikaforbruget faldet siden sommeren 2010. Fastholdes dette niveau, er den afgåendes ministers målsætning indfriet, da han indførte 'Gult kort'-ordningen sidste sommer.

Vi må konstatere, at 'Gult kort'-ordningen er en succes, om end der er visse skønhedsfejl, herunder et alt for tungt bureaukratisk system, alt for mange fejlregistreringer, der kan tilskrives os selv, dyrlægerne eller apotekerne.

Desværre også et helt unødvendigt bødegrundlag, som ministeren valgte at gennemføre, til trods for advarsler om det juridiske grundlag nu også var til

stede. Dette er nu afklaret og bragt på plads. Pengene skal tilbagebetales. De gule kort fortsætter, og der er nu også hjemmel til bøderne.

Næste udfordring er at hjælpe de besætninger, som slås med et sundhedsniveau, som gør, at de er over grænseværdien for det gule kort. Vi kan ikke acceptere et rødt kort i tilfælde, hvor der er gode faglige argumenter i forhold til dyrenes sundhed og velfærd.

I samarbejde med de praktiserende dyrlæger har VSP lavet en ny manual for GOD ANTIBIOTIKAPRAKSIS. Den kan jeg anbefale. Her er fokus at bruge så lidt antibiotika som muligt, men så meget som nødvendigt til behandling af syge dyr.

Pause

Benchmarker vi Danmarks totale antibiotikaforbrug til husdyr i forhold til 8 andre europæiske lande, ligger vi flot lavt.

Selv i USA kikker man mod Danmark, når der diskuteres lavt antibiotika. Her i sensommeren udtalte vicedirektøren for det amerikanske dyrlægeforbund *"at Danmark er det land, som har de mest nøjagtige antibiotikadata, og et af verdens laveste antibiotikaforbrug. Derfor overrasker det mig faktisk, at I også har en heftig debat i jeres medier om antibiotikaresistens og svineproduktion"*.

Det er utroligt, hvad andre øjne ser – når man står og kikker udefra.

Vi skal være stolte af den store internationale anerkendelse af vores produktionsmetoder og lave antibiotikaforbrug. I 2012 har Danmark EU-formandskabet. Her skal det gode eksempel hos os bruges til at svinge taktstokken for resten af Europa på resistensområdet.

Så kære minister, her har vi på kort tid leveret det ønskede forspring og indfriet målet. Skal der yderligere stramninger til, skal det gælde hele EU.

Resistensproblematikken

Jeres frivillige stop for brug af cephalosporinerne, også kendt som præparaterne Naxcel, Excenel og Cobactan, har givet os medvind i forhold til myndighedernes og mediernes fortsatte fokusering på resistensproblematikken.

Netop resistensproblematikken satte vi fokus på ved kongressen for tre år siden. Her blev mange af jer screenet for MRSA. Eksperternes forventning var klart en eksplosiv udvikling i MRSA. Den eksplosive udvikling har vi stadigvæk til gode at se – heldigvis. Men desværre må vi konstatere en lille stigning i forekomsten af MRSA både hos grisene og hos nogle medarbejdere omkring grisene. Sammen med programmet for Svinekongressen var vedlagt et ark om, hvordan MRSA håndteres som et arbejdsmiljøemne i besætningen. Der er yderligere fokus på dette emne i et af de faglige indlæg senere på kongressen.

Sodødelighed

I 2007 satte vi målet om at reducere sodødeligheden 25 % inden 2013. Det er nu slutspurten skal sættes ind. Som I kan se, er kurven knækket, men ikke i det omfang, som vi kunne ønske. Dette til trods for, at en række demonstrationsbesætninger har vist vejen og formidlet, at det kan lade sig gøre at vise en forskel i netop deres besætning.

Lad os høre om de gode erfaringer hos Niels Christian Øyen [\(video\)](#).

Fokus på ledelse – ansvarsfordeling – managementrutiner – staldindretning – brug af sygestier – huldstyring – gode ben er helt centrale faktorer for at nedbringe sodødeligheden.

Helt afgørende for at reducere haltheden er at udvælge stærke polte og få dem socialiseret rigtigt ind i gruppen af løsgående søer.

Konkret har en undersøgelse i to besætninger vist, at uens klovstørrelse øger risikoen for udsætning ikke kun blandt poltene, men også hos de drægtige søer.

I øjeblikket undersøger vi betydningen af socialisering eller introduktion af nye gylte til gruppen af drægtige søer. Gylte er som udgangspunkt rangsvage, fordi de er de mindste dyr i drægtighedsstalden. De har derfor brug for en skånsom introduktion til de noget stærkere anden, tredje og fjerde kulds søer.

Endvidere er god menneskelig kontakt med de nye polte en god investering. Det fremmer både produktivitet, arbejds effektivitet og dyrevelfærd. Disse resultater vender vi tilbage til næste år.

Vi skal huske, at DanAvls polte er i en verdensklasse for sig. I Tyskland kaldes de "de danske prinsesser" underforstået, at de kræver ekstra opmærksomhed for at kunne yde i verdensklasse.

Mavesundhed

For nyligt er screenet ca. 1.100 maver hos slagtesvin fra 29 besætninger for mavesundhed. Hos godt 70 % af grisene var maverne fine, hvoraf nogle havde overfladiske skader betegnet som mindre alvorlige.

25 % af grisene havde sår eller ar efter sår, mens de resterende 3-4 % har haft alvorlige mavesår, hvor arrene har ført til forsnævring ved spiserørets udmunding.

I forhold til humane mavesår, som oftest er sår på slimhinden i bunden eller ved overgangen til tarmen, er mavesår hos grise en syreætsning ved forbindelsen mellem spiserøret og mavesækken.

Den faglige udfordring omkring grisemavesår er, at det er vanskeligt at stille en diagnose, mens de er i levende live. Mavesår kan formentlig opstå i løbet af et døgn tid med forkert eller unormal sammensætning af maveindholdet.

Foderstrukturen er oftest nøglen til at forbedre mavesundheden, herunder groft formalet foder. Meget tyder på, at det ikke kun er foderstrukturen, men at der kan være vekselvirkninger med sygdomsudbrud, der kan give en ubalance, som giver ætsninger, og dermed er afgørende for udviklingen af mavesår. Her ved vi for lidt. Det vil vi stille skarpt på de kommende år.

Navlebrok

En anden faglig udfordring er brok – i form af pungbrok, lyskebrok og navlebrok. Det er vores opfattelse, at de nye transportregler for alvor har øget bevidstheden om navlebrok.

I vores bestræbelser på at finde en løsning for håndtering af navlebrok obducerede vi et stort antal grise og fandt højest overraskende, at kun ca. halvdelen af grisene havde tarmen med nede i selve brokposen. En stor del af de obducerede navlebrok var derimod udfyldte af cystedannelser. Et forhold vi desværre endnu ikke helt kan forklare.

Det er ikke vores indtryk, at andelen af navlebrok generelt er stigende. Men den kan variere en del mellem besætninger. Det indikerer, at omfanget af navlebrok i de enkelte besætninger er stærkt relateret til produktionsforhold og management. Vi har pt. ikke spottet nye anbefalinger. Det gode gamle råd er fortsat gældende, med god hygiejne ved navlestrengen og en kort periode med antibiotika, hvis der er problemer med navlebetændelse.

En række konsulenter og dyrlæger har udfordret vores avlssystem om navlebrokkens arvelighed. Konklusionen er, at navlebrok er meget lidt arvelig og dermed vanskeligt at inddrage i avlsmålet.

Endvidere er det vores indtryk, at navlebrok ikke er mere udbredt i andre avlspopulationer end hos DanAvl.

Vi har fokus på problemstillingen, som er en svær udfordring. Vi overvejer pt. om en avlsmæssig selektion for overlevelse frem til slagting som en mulighed til at styrke sundheden. Det vil bl.a. lægge et pres på udbredelsen af navlebrok – Andre gode idéer og forslag er meget velkomne.

Genomisk selektion

Verdens bedste avlssystem DanAvl har i de disse år for alvor opnået international anerkendelse, og der vindes fortsat store markedsandele fra PIC og Topics i Europa.

En succes skabt via fokuseret og målrettet avlsarbejde gennem de sidste 25 år – blomstrer i disse år.

For at bevare forspringet - indførte vi som det første avlsselskab i verden genomisk selektion. Vi startede sidste år med Duroc, men det er med lige så stor stolthed, at jeg kan afsløre, at vi i denne uge også inddrager genomisk selek-

tion i udvælgelsen af de bedste Yorkshire- og Landracedyr. Det vil give lidt forskydning i avlsindexene – bl.a. er en ny toporne på vej. I den forbindelse vil jeg gerne takke de 25 avlere for deres fulde opbakning og gode samarbejde.

Brug af genomisk selektion giver ca. 20 % ekstra avlsfremgang svarende til 2 kr. mere pr. slagtesvin pr. år. Senere er tanken at inddrage moderegenskaber og styrke i avlsarbejdet for holdbarhed. Det vil sige soens evner til at passe og fravæne så mange grise som muligt – over så langt et produktionsliv som muligt.

For at illustrere avlsarbejdets kompleksitet – så medfører genomisk selektion en mangedobling af datamængden. DNA-testen giver således 60.000 informationer pr. testet dyr. Det udfordrer såvel computerkraften som den software, der skal foretage avlsberegningen.

Kort pause

Avlsmålene er også revideret i det forgangne år. Konsekvensen er en mindre vægtning af kuld størrelsen dag 5 og en øget vægtning af fodereffektivitet og tilvækst. 21 % af avlsmålet er forsat reserveret til at forbedre grisenes styrke, holdbarhed og overlevelse.

Vi kan konstatere, at den avlsmæssige fremgang igen i år er på godt 11 kr. primært tilskrevet øget kuld størrelse dag 5, fremgang i fodereffektivitet og tilvækst.

Pattegrisedødelighed

25.000 døde pattegrise om dagen har bidt sig fast i medierne, og flere centrale politikere er skeptiske over, om søerne nu også evner at holde de mange grise i live.

Heldigvis tog vi selv hånd om denne problematik tilbage i 2004 og med ændring af avlsmålet fra kuldstørrelse til alene at omhandle flere liv-kraftige grise dag 5. Effekten heraf ses tydeligt i avls- og opformeringsbesætningerne, hvor andelen af døde pattegrise er faldet en fjerdedel de seneste 6 år. Bemærk, der ligger mere end 20.000 faringer bag hvert punkt. En effekt, der er på vej ud i produktionsbesætningerne, hvor vi nu begynder at ane en faldende pattegrisedødelighed.

På avlssiden er vi absolut foran, men vi må også konstatere, at mange grise tabes i og omkring faringen. Mange vil have god gavn af større fokus på management og systematik. Det bedste er, at det også vil spejle sig på bundlinien.

For at reducere pattegrisedødeligheden yderligere har den lokale rådgivning godt støttet op af de praktiserende dyrlæger, stillet skarpt på udbredelsen af de værktøjer, der er til rådighed i Farestaldsmanualen. Her er absolut en win win situation både i forhold til erhvervets omdømme, men også i en bedre produktionsøkonomi hos dem, som forstår at omsætte viden til handling.

Brug 5-10 minutter på standen "overlevelse fremmer forståelsen" i foyeren for at få inspiration til, hvad du kan opnå og gøre i din besætning.

Top tre rådene er:

- Tilsyn med de søer, der farer – hav en fast strategi for en aftenrunde
- Håndter og vurder pattegrisene hver dag
- Overvåg pattegrisenes liggeadfærd og klimaet i stierne.

I foredrag 9 og 56 fortæller en driftsleder, hvordan hun kan nå ned på 8 % dødelighed, selvom der er mange levendefødte.

En højere produktivitet betyder også mere pres på farestalden og brug af ammesøer. Husk at ingen grise må fravænnnes inden 21 dage, med mindre der er særlige omstændigheder, som fx at soen dør, er alvorlig syg eller lignende. Agrosoft og DLBR-svineIT har lavet en facilitet, der gør det muligt at foretage en egenkontrol på fravænningsalderen i stedet for antal diegivningsdage.

Vurder også, om der er økonomi i en for presset klimastald. Er klimastalde presset, viser vores beregninger, at der kan være en gevinst ved at gå lidt ned i soantal – fx ved at udsætte de dårligste søer lidt tidligere. Overvej denne mulighed.

Målet om 35 grise pr. årssø var for få år siden meget meget ambitiøst. Det er nu indenfor rækkevidde, og straks skal vi udtænke nye mål. Det er afgørende for at bevare forspringet.

Andre spændende reproduktionsresultater fra det forgangne år er:

- Hvis poltene løbes i anden brunst, så betyder, fødselsvægt, tilvækst og vægt ved løbning ikke ret meget for poltenes kuld størrelse og senere holdbarhed. Der er mange penge at spare, hvis løbetidspunktet kan flyttes til omkring 220 dage.
- Kuldudjævn tidligst 12 timer efter fødsel uanset kuld størrelse. Både gris nr. 15 og 20 vil få nok råmælk hos moderen.
- De bageste patter giver mindre mælk end de forreste. Forskellen er i praksis så lille, at det ikke betyder noget.

- Sædcellers bevægelighed kan forudsige sædens frugtbarhed. Orner med meget lav bevægelighed bliver udsat
- Dog kan en svag sædbevægelig orne fungere ok når sæden sammenblandes med sæd fra fire andre stærke orner.

Danish Produktstandard

Danish Produktstandard har nu eksisteret i mere end tre år, og ordningen kan på mange områder betegnes som en succes. Men der er fortsat plads til forbedringer.

I første runde var rode- og beskæftigelsesmateriale et af de velfærdsområder, som fik forholdsvis mange kritiske bemærkninger. Det forventes at være bedre her i anden runde. De besætninger, hvor dette ikke er i orden, udløser straks et opfølgende besøg.

Tilsvarende er der strammet op på kontrol af søernes størrelse i forhold til boksstørrelsen, om der er tilstrækkeligt med sygestier, og om de er indrettet efter forskrifterne, samt om der tages hånd om de syge dyr.

Desværre viser sidste kvartals tal en stigende tendens i forhold til manglende brug af sygestier. Det har vi analyseret nærmere, og heldigvis er der i 60 % af tilfældene kun tale om registrering af et enkelt dyr.

Vi har flere gange vist, at rigtig brug af sygestier gavner både dyrenes velfærd, og samtidig er der også en økonomisk gevinst. Derfor er det ærgerligt, at de sidste af jer, ikke har set lyset, og bruger sygestierne mere aktivt.

Husk – at en sygesti ikke er et hospice. Havner et dyr i sygestien, skal man enten sikre, at grisen igen forlader stien frisk og rask, vurdere om den igangsatte behandling virker, eller tage aktiv stilling til om der skal ske en aflivning.

Opstramningen i Danish-ordningen er også en del af vores nye velfærdsmål-sætninger, som Lindhart var inde på.

Løsgående diegivende søer

På forårets velfærdsseminar fik vi også sat rammen for en forventet udvikling af løsgående søer i farestalden. Pt. er forventningen, at op mod 10 % af farestierne i 2020 er løsdrift. Vi arbejder politisk for at få skabt nogle gulerødder, der kan bære udviklingen i den retning fx tilskudsordninger, som vi kender fra ny miljøteknologi og en hurtig miljøgodkendelse i de tilfælde, hvor løsdrift ikke er beskrevet i godkendelsen. Tilsvarende kan der åbne sig nogle markedsmæssige muligheder, der måske kan berettige en merpris – ja, hvem ved.

Målet er sat. Pt. har vi en stiindretning til løse farende søer. Men den er dyrere at etablere, og der er fortsat for mange pattegrise der ligges ihjel i nogle besætninger. Vi har også fokus på udvikling og brug af kombistien. For løsdrift må hverken gå udover konkurrenceevnen eller pattegrisenes velfærd.

Det er ambitiøst. Jeg forventer en udviklingsperiode, som vi kender det fra overgangen til løsgående drægtige søer. Tag godt imod udfordringen. Vi har brug for jeres hjælp til en udvikling, der indfrier såvel konkurrencekraft som lav pattegrisedødelighed. Her ønskes gulerødder til at bevare forspringet.

Velfærdsdebat

For at flytte diskussionen om dyrevelfærd ud på staldgangen betaler VSP den lokale rådgivning for sin deltagelse i et erfa-gruppemøde. Her skal I diskutere og tage stilling til en række dyrevelfærdsmæssige emner. Jeg skal hilse at si-

ge, at kollegers meninger og vurderinger måske er forskellige fra ens egne, og det giver en god mulighed for at blive udfordret på sine holdninger.

Målet er, at alle skal have noget med hjem, der betyder en ændret hverdag til gavn for både dyrene, produktiviteten og økonomien. Det kan være sygestier, pattegrisedødelighed, ihjellægning og meget andet. OG DANISH CROWN'S slogan "det handler om mad" er altid godt at have i baghovedet.

Nyt seminar

Vi blev som Lindhart var inde på ikke helt færdige med listen af entydige klare målsætninger. Vi har en etape to til gode primært gående på at forbedre dyrevelfærden i slagtesvineholdet. Pt. afventer vi forskningsresultater fra Århus Universitet og igangværende afprøvninger vedrørende rode- og beskæftigelsesmaterialers betydning for dyrenes adfærd.

I anden etape ligger også udfordringen med halebid og halekupering. I 2012 igangsættes forsøg i besætninger med meget lidt halebid for at evaluere konsekvenserne af hele haler. Udfordringen er stor – selv vores specialgrisebesætninger med mere plads, hele haler og brug af halm er relativt ofte udfordret på halebidsproblemet.

Foder

Årets høst har været vanskelig og nogle steder nærmest umuligt. Derfor er der også ekstra god grund til at være opmærksom på fusarie samt ochratoksiner, i dårligt tørret korn. Det er vores vurdering, at årets høst gennemsnitligt ikke har væsentlige flere tilfælde af fusariumtoksiner end i de seneste år.

Husk, at spiret korn ikke er et problem, hvis det er tørret hurtigt ned.

Jeg overlader nu ordet til en af vores medarbejdere, som vil fortælle om de kerneaktiviteter, vi har inden for fodrings- og ernæringsområdet på forsøgsstationen Grønhøj. [\(Video\)](#)

Tak til Lisbeth

Af andre nyheder fra fodersiden er det relevant at nævne:

- Kernemajs fungerer godt i vådfoder til slagtesvin. Majsens opbevaring nemmest i en gastæt silo, mens ensilering kræver mere fokus.
- Slagtesvin fodret semi ad lib. med tørfoder i automater sidst i perioden giver ikke en økonomisk fordel sammenlignet med traditionel ad lib. fodring.
- Ingen problemer med op til 15 % rapskager i foder til smågrise. Til slagtesvin bør indholdet ikke overstige 10 % med de sorter, der dyrkes i Danmark.
- Lav proteintildeling efter fravæning efterfulgt af højere proteintildeling end normalt fra 15 kg kan både reducere medicinforbruget og være økonomisk fornuftigt – især ved en høj pris på protein.
- Et godt tip til at spare penge – er at gennemgå jeres foderblandinger kritisk. Mange af de tilsatte tilsætningsstoffer er ifølge vores optik ikke tilstrækkeligt dokumenteret. Vi har kendskab til flere svineproducenter, som har sparet mange penge ved at bruge tættekammen. Hør mere om dette i indlæg nr. 5 – om hvordan man kan spare 60-80 kr. pr. årssø ved at undgå overflødig brug af vitaminer og mineraler.

Udviklingssamarbejdet

En af vores grundværdier blandt medarbejderne i Videntcenter for Svineproduktion er, at det vi arbejder med skal gøre gavn ude på staldgangen hos jer. Vi har tradition for at have et fantastisk godt samarbejde med den lokale rådgivning og er godt i gang med at bygge tættere relationer til de specialiserede dyrlægepraksis.

Jeg vil stærkt anbefale jer at tjekke de mange manualer, som er lige til at tage ned fra hylden eller snuppe på VSP's hjemmeside og implementere ude på bedrifterne.

Som en af jer producenter udtrykte det i foråret: Opskriften på 30 grise pr. årso ligger på VSP's hjemmeside. Det er blot at bruge den. Drøft mulighederne på jeres næste kaffemøde med medarbejderne.

Jeg håber, at flere af jer vil løfte produktiviteten, forbedre sundheden og dyrevelfærden ved at implementere mange af de anbefalinger, der er samlet i manualerne. Det spænder fra Farestaldsmanualen, Poltemanualen, Drægtighedsmanualen, ESF-manualen og mange flere. Og brug dem rigtig gerne i et tæt samarbejde mellem dine rådgivere og dine dyrlæger.

2013-velfærdskrav

2013-kravet i soholdet gør, at mange overvejer deres fremtid.

Fagligt har Videntcenter for Svineproduktion meget viden om, hvordan stalde til løsgående drægtige søer kan og bør indrettes – også med rigtig gode produktionsresultater til følge.

Rundt i landet er holdt workshops med fokus på renovering af stalde med bokse, og et idékatalog med skitseforslag findes på VSP's hjemmeside.

Men det er selvfølgelig noget andet at have søer i løsdrift end i bokse. Tag derfor ud og besøg en kollega – se hans stald og gå blandt søerne. Vælg ud fra dine egne krav og forudsætninger – brug en rådgiver/kollega som sparring.

Men vigtigst af alt. Diskuterer dine egne skitser med fagpersoner og andre i samme situation som dig, inden du rydder stalden for bokse.

Ved uændret sohold kan du endvidere nøjes med at anmelde ændringer for at indfri lovkrav til løsgående drægtige søer. Det er således tilladt at fjerne inventaret i en eksisterende drægtighedsstald og indrette dem til løsdrift inklusiv tilbygning af nødvendige ekstra m², om end tilbygningen ikke må dimensioneres større end til at opfylde 2013 velfærdskravet. Det gør at alle kan nå i mål inden 2013.

Ordningen gør det endvidere muligt at justere i fordelingen af søer og smågrise og slagtesvin under forudsætning af, at miljøbelastningen ikke øges.

Økologi

Regeringen ser gerne, at landbruget videreudvikler sig mere økologisk. Vi er også klar, når markedet kan bære et større udbud af økologisk kød.

Det er tanken at åbne et anmeldespor, hvor det bliver relativt nemt at omlægge fra konventionel til økologisk produktion uden at skulle gennem en fuld miljøgodkendelse. Forudsætningen er, at der ikke er tale om øget miljøbelastning.

I et samarbejdsprojekt mellem Videncenter for Svineproduktion, Økologisk Landsforening og Dyrenes Beskyttelse er der udviklet en ny type farehytte med væsentlig bedre funktionalitet og arbejdsmiljø end traditionelle A-hytter.

Hidtil har hytterne været produceret i stål, men brug af glasfiber giver nye muligheder med hensyn til formgivning og farvevalg, så hytten passer bedre ind i landskabet. De første prototyper er testet her i 2011.

Næste etape på friland er at lave en mini faresektion. Det vil sige sammenbyggede farestier/hytter, som gør faringsovervågning og kuldudjævning nemmere. Målet er at sænke pattegrisedødeligheden også på friland.

En kraftig efterspørgsel efter Frilandsgrise og økologiske grise har de seneste 20 måneder givet et stigende pristillæg. I dag er tillæggene Frilandsgrise + 3,70 kr./kg og for økologiske grise + 14,25 kr./kg.

Der er forsat en tendens til stigende efterspørgsel både på kendte markeder som Tyskland og Frankrig – men også nye markeder dukker op, som er særdeles interessante. Det gælder især f.eks. Australien.

Tilgangen af Frilandsgrise har været svagt stigende (2010/11: 95.000 grise, forv. 2011/12: 98.000 grise), mens tilgangen af økologiske grise er steget noget kraftigere (2010/11: 75.000 grise, forv. 2011/12: 90.000 grise).

Meldingerne fra Friland A/S er, at der mangler grise for begge produktioner for at kunne efterkomme efterspørgslen. Hermed bragt videre, og det lyder som et godt grundlag for en merpris.

Hangrise

VSP mener, at vi i fremtiden skal producere hangrise, da kastrationer bør op-høre af dyrevelfærdsmæssige årsager. I EU-regi er der indgået en frivillig brancheaftale om, at der fra 1. januar 2018 ikke længere skal gennemføres kastrationer i EU, og vi har en aftale med den danske regering frem til 2014.

VSP har det sidste år i samarbejde med Pfizer testet brug af Improvac i to besætninger. Improvac er immunokastration, og hangrisene skal vaccineres ved 30 kg og igen 6-8 uger før slagtning. Improvac blokerer de overordnede kønshormoner, og derfor bliver hangrisene til galte i den sidste tid inden slagtning.

Afprøvningen viste, at vaccinerede hangrise præsterede det samme som sogrise og var bedre end galte. Der var ingen hangrise frasorteret på baggrund af skatol. I besætningerne blev det konstateret, at "hangriseadfærden" (ridning og slagsmål) forsvandt ved vaccination.

Med det nuværende hangrisefradrag er der meget få kroner til at betale for vaccinen.

Og hensynet til eventuelle markedsreaktioner betyder, at vi pt. ikke kan anbefale brug af Improvac.

Ophør af kastration kræver, at der skal udvikles internationalt anerkendte metoder til on-line kontrol af hangriselugt. VSP samarbejder med flere forskere i Danmark og internationalt med dette mål.

VSP er lige nu i gang med at screene graden af hangriselugtstofferne skatol og androstenon i 300 økologiske hangrise.

Vores projekt med kønssorteret sæd indfrier desværre ikke helt vores forventninger og ligger stille i øjeblikket, men er ikke helt opgivet.

Miljøfremskridt

Miljømæssigt har dansk svineproduktion undergået en stærk udvikling de seneste 25 år. Den modsat rettede udvikling har gjort det muligt at øge produktionsomfanget hele 68 % samtidig med et stærkt faldende ammoniaktab.

Fodereffektivitet er vores vigtigste miljøteknologiske aktiv. Alene over de seneste fem år er ammoniakemissionen faldet hele:

- 17 % hos slagtesvin og
- 21 % hos smågrise.

Og udviklingen fortsætter. BAT-krav til nye stalde med mere betyder, at ammoniaktabet forventes at være faldet yderligere 40 % i 2020 ved et produktionsniveau svarende til det, vi har i dag.

Det gør, at vi absolut er blandt de bedste i verden til at producere miljøvenligt svinekød – og vores forsknings- og udviklingskraft med fokus på omkostningseffektive miljøløsninger, gør det muligt fortsat at bevare forspringet.

Punktudsugning

Det nye ventilationsprincip kaldt "punktudsugning" fanger den mest forurenede luft i en begrænset luftmængde via udsugning under lejet i gødningskanalen.

Princippet testes nu i syv besætninger for at dokumentere miljøeffekt i fuldskala – tre slagtesvinebesætninger, to drægtighedsstalde og to farestalde.

Ved kun at suge 10 % af staldens maksimale ventilationskapacitet via gødningskanalen er håbet at opsamle mere end 70 % af ammoniakken og 50 % af lugten i denne luftmængde, som efterfølgende kan sendes gennem en effektiv luftreenser.

Et andet væsentligt plus ved punktudsugningsprincippet er langt bedre arbejdsmiljø i stalden, idet hovedparten af de frigivne gødningsgasser suges direkte til luftrenseren uden, at det først kommer op i staldrummet.

Det er vores mål, at princippet med punktudsugning er at finde på Miljøstyrelsens Teknologiliste inden udgangen af 2012.

Lugtreduktion

Der er også fremskridt på de lugtreducerende teknologier. I år blev den biologiske luftrenser fra SKOV A/S godkendt af Miljøstyrelsen til at kunne reducere lugten med 73 %. Rotor A/S med deres DORSET-luftrenser er godkendt til 40 % lugtreduktion. Pt. foretages nye lugtmålinger, med en forventning om opnåelse af en lugtreduktion svarende til Skov's luftrenser.

Renses al afkastluften med et anlæg som yder 73 % lugtreduktion vil det kunne reducere afstandskravet til naboer ca. 60 %. Men der er et stor MEN. Prisen er simpelthen for høj. Det koster godt 32 kroner pr. gris, når alle udgifter inklusiv service og vedligehold medregnes. Firmaerne har dog bebudet, at deres nye produkter er både billigere, mere driftsikre og lettere at servicere. Det ser vi frem til.

Vælges i stedet punktudsugning – reduceres udgiften til et rimeligt niveau, men afstandskravet til naboer vil så kun reduceres ca. 20 %.

Ens rammevilkår i EU

Netop på miljøområdet har EU fokus på de grænseoverskridende miljøudfordringer, og det i et omfang, at op mod 80 % af den danske miljøregulering har rod i EU-direktiverne. Det gør, at forudsætningen for lige konkurrencevilkår på tværs af EU-landene er til stede.

Vi må også erkende, at de enkelte EU-lande fortolker direktiverne forskelligt i deres nationale love. Og da direktivet er en mindste norm, må et land gerne skærpe miljøkravene over for egne borgere – med den forudsætning, at skærpsen ikke virker som en handelshindring for udenlandske varer.

Har en dansk og tysk landmand fx her i 2011 bygget en stald med plads til 6.000 slagtesvin, må ammoniaktabet være fire gange højere i den tyske stald. Det skyldes, at BAT-kravene for ammoniak er yderst sparsomme i Tyskland, mens der i Danmark kræves miljøteknologi i form af enten luftrensning eller forsuring.

Endvidere miljøgodkendes en tyske stald for sig selv, mens arealerne håndteres via generelle regler.

Samlet gør miljøreguleringen det 15-25 kr. dyrere at producere en gris i Danmark frem for i Tyskland. Forskellen skyldes i høj grad, at den tyske stald godkendes på grundlag af et antal stipladser, og at der ikke gives særlige vilkår på arealerne. Den tyske landmand kan til enhver tid udnytte sin stald 100 %, og her er ingen diskussion om dyretryk.

DK: Ekstra miljøomkostninger, kr. pr. slagtesvin (kun planche)	
Danmark	Tyskland
8 kr. (BAT-omkostning)	0 kr. (BAT omkostning)
0-10 kr. (særlig arealregulering, dyretryk)	0 kr. (alene generelle regler)
2-4 kr. (maks. 1,4 DE/ha)	0 kr. (170 kg N/ha – direktivgrundlag)
1-10 kr. (ufleksibel godkendelsesramme)	0 kr. (pladsbegreb – direktivgrundlag)
I alt: 15-25 kr. højere miljøomkostning	

Det er tankevækkende, at den tyske stald har fire gange højere ammoniakemission, men det er et godt billede af dagens virkelighed. Og oven i denne konkurrenceforvridning kan der tillægges muligheden for et solfangeranlæg

der bidrager yderligere positivt til huslejen. I Kongresindlæg nr. 26 kan du høre mere om forskellene i den danske og tyske miljøregulering.

For os er ens reguleringsvilkår i EU et afgørende kriterium – hvis vi skal undgå, at produktionen flytter til lande med lempeligere miljø- og dyrevelfærdsregler – det får hverken dyrevelfærden, miljøet eller danske arbejdspladser gavn af.

Forbud mod fuldspaltegulve i 2015

1. januar 2013 skærpes kravene til fuldspaltegulve af beton. Her må spalteåbningen i en slagtesvinesti ikke være mere end 18 mm og bjælkebredden ikke mindre end 80 mm.

Og 1. juli 2015 bliver fuldspaltegulve helt forbudt. Fra denne dato skal det faste eller drænet gulv udgøre mindst halvdelen af arealkravet til smågrise, mens det er en tredjedel af arealkravet hos slagtesvin.

Står du med en fuldspaltegulvsstald til slagtesvin i dag, så er det min anbefaling, at du ændrer gulvudformningen fra fuldspalter til drænet spaltegulv inden 1. januar 2013. Herved undgår du at udskifte samtlige betongulvselementer i stalden.

1/3 del drænet gulv kan etableres ved at udskifte nogle af spaltegulvselementerne til drængulvselementer eller ved at lukke nogle af spalteåbningerne med tilpasningsstykker. Alternativt kan gulvet ændres til delvist fast gulv ved at overstøbe eller udlægge måtter/plader i en del af stiaarealet.

VSP's økonomi

Til sidst vil jeg i år redegøre lidt for VSP's økonomi.

Som I sikkert er bekendt med, har VSP de sidste år været en del af Danske Slagterier, DMA, været selvstændige og er nu en betydelig afdeling i erhvervsorganisationen Landbrug & Fødevarer.

I forbindelse med disse organisationsændringer blev det også besluttet, at VSP skulle opbygge en selvstændig reservekapital, idet VSP's forsknings- og udviklingsaktiviteter i højere grad skulle finansieres via genafgifter som afkast af omsætning af DanAvl-genetik og i mindre grad af opkrævede produktionsafgifter for hvert omsat slagtedyrl eller eksporteret smågris.

Men hvordan er det så gået?

Kigger vi på summen af genafgifter i 2010 blev det 67,2 mio. kr., hvoraf cirka en tredjedel kom fra udlandet svarende til 22,5 mio. kr.

Dette er en stigning på ca. 50 mio. kr. siden 2008 som følge af den liberaliserede DanAvl-strategi. Denne stigning betyder alt andet lige, at produktionsafgifterne skulle have været knap 2 kr. højere pr. gris, hvis VSP skulle have opnået det samme resultat. Heraf er næsten halvdelen hentet i udlandet.

Tilsvarende har avlssystemet, det vil sige driften af avlsbesætningerne, kostet 116 mio. kr., hvoraf også cirka en tredjedel er hentet i udlandet svarende til knap 40 mio. kr. Her har liberaliseringen således betydet en besparelse for danske svineproducenter på ca. 1,40 kr. pr. smågris.

Alt i alt betyder den større volumen i DanAvl, at avlsarbejdet og forsknings- og udviklingsaktiviteterne er blevet 2,20 kr. billigere pr. produceret gris i Danmark. Det er min klare forventning, at dette vil være stigende de kommende år.

Hvis vi vender tilbage til VSP's økonomi, har vi 2010 lavet et overskud på 33,4 mio. kr. og i 2009 på 22,9 mio. kr. Disse overskud er større end forventet, og derfor har vi besluttet at udbetale ca. 25 mio. kr. tilbage til jer svineproducenter efter en nærmere politisk afstemt nøgle, som betyder, at slagtesvineproducenterne vil få ca. 50 øre pr. slagtesvin, mens der udbetales ca. 13,50 kr. pr. årso.

Produktionsafgifterne er nu fuldt tilrettet. Jeg kan derfor ikke love, at vi i 2012 og 2013 kan præstere en tilsvarende udbetaling af overskud. Men såfremt der genereres et overskud, kan bestyrelsen til hver en tid beslutte en udbetaling til jer ejere.

Afslutning

Slutteligt en stor tak til alle vore samarbejdspartnere, og det lige fra konsulenter, dyrlæger, firmaer, forskningsinstitutioner og myndigheder med flere.

Tak også til Svineafgiftsfonden, GUDP, Højteknologifonden og EU's landdistriktprogram uden jeres bevillinger var vi ikke kommet så langt i udviklingen af en konkurrencedygtig gris med store kvaliteter inden for dyrevelfærd, miljø og fødevarer sikkerhed.

Tak til bestyrelsen for et godt og konstruktivt samarbejde og ikke mindst en stor tak til medarbejderne. Jeres arbejdsglæde, energi og ihærdige indsats gør det ekstra spændende at være direktør.

Og til jer i salen. Tak, for Jeres vedholdenhed og fordi I har mod på de udfordringer vi står over for.